

Training Gebiedsprocessen

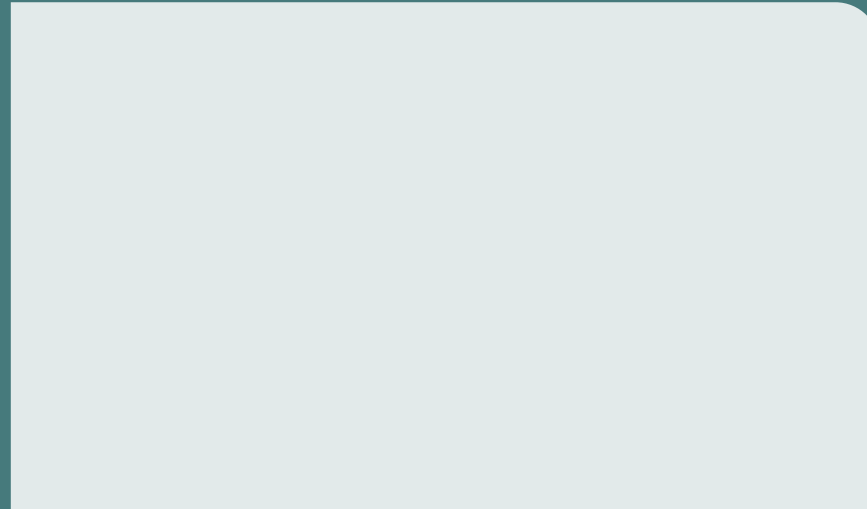
Wing & Biodiversity in Business | dag 2 | 4 november 2025

Programma dag 2

9.30 uur	Welkom en bespreking van de week en leervragen
10.00 uur	Verdieping overheidsperspectief (Kees van Es)
11.00 uur	Oefening: overheidsperspectief
11.30 uur	Verhaal Alle de Vries – agrariër en bestuurder in de gebiedscommissie
12.30 uur	Lunch
13.15 uur	Organisatieperspectief deel 1 + oefening Verbinding is de sleutel tot een goede samenwerking
14.45 uur	Pauze
15.15 uur	Organisatieperspectief deel 2 + oefening Organiseren van de uitvoering
16.30 uur	Inzichten en leervragen
16.45 uur	Afronding en napraten

Welkom & Leervragen

Leervraag

Hoe organiseer ik een effectief gebiedsproces?

Oprichting Gebiedscoöperatie

In samenwerking met Lodewijk Pool
Biologisch melkveehouderij
Zorgboerderij
Landcoöperatie

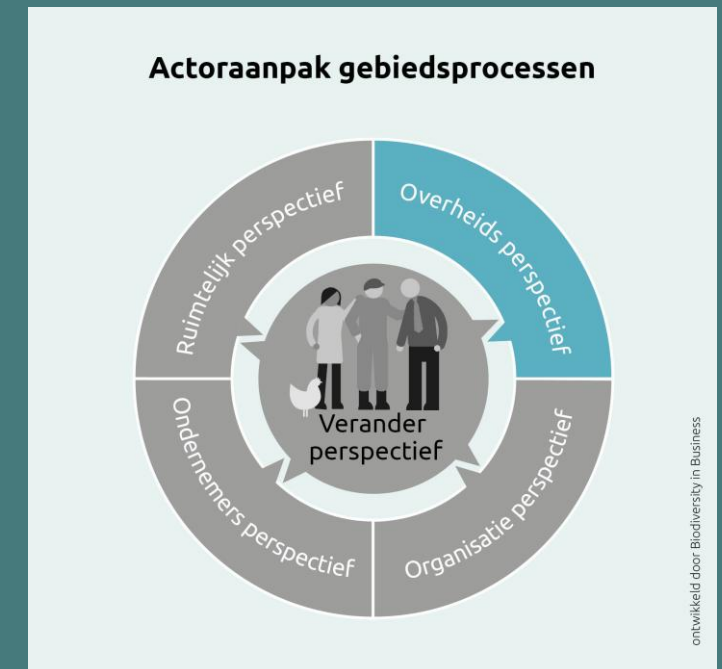
Voorbeelden inzichten uit gebiedsproces Het Binnenveld

- Kies een verbindende voorzitter
- Samenwerken met alle boeren/grondeigenaren in het gebied is ingewikkeld
- Een organisatie voor boerensamenwerking is een toevoeging voor het gebiedsproces, vanuit de gedachte: resultaat gericht werken, de boer als onderdeel van de oplossing

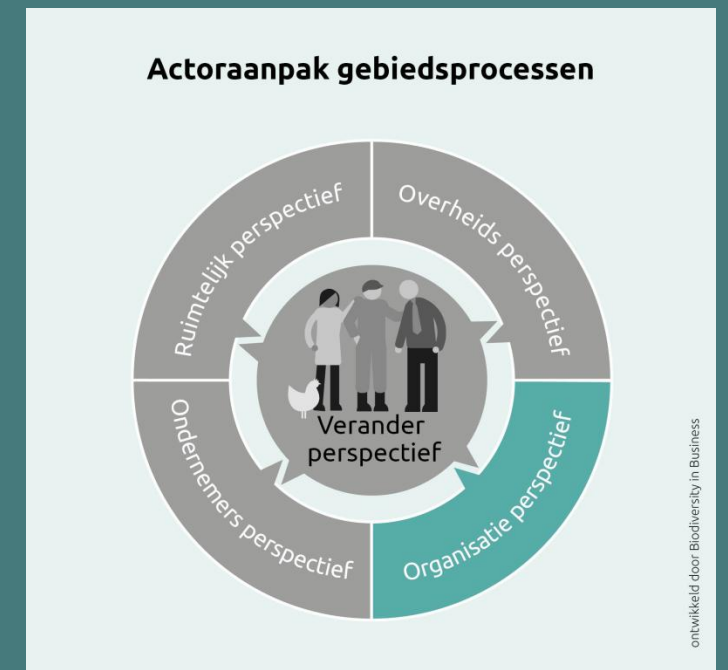
Verdieping overheidsperspectief

Kees van Es - Wing

Organisatieperspectief deel 1

Verbinden van de perspectieven is de sleutel tot een goede samenwerking

HUMOR 😊 en communicatie

OPDRACHT Verbinding van perspectieven is de sleutel tot een goede samenwerking

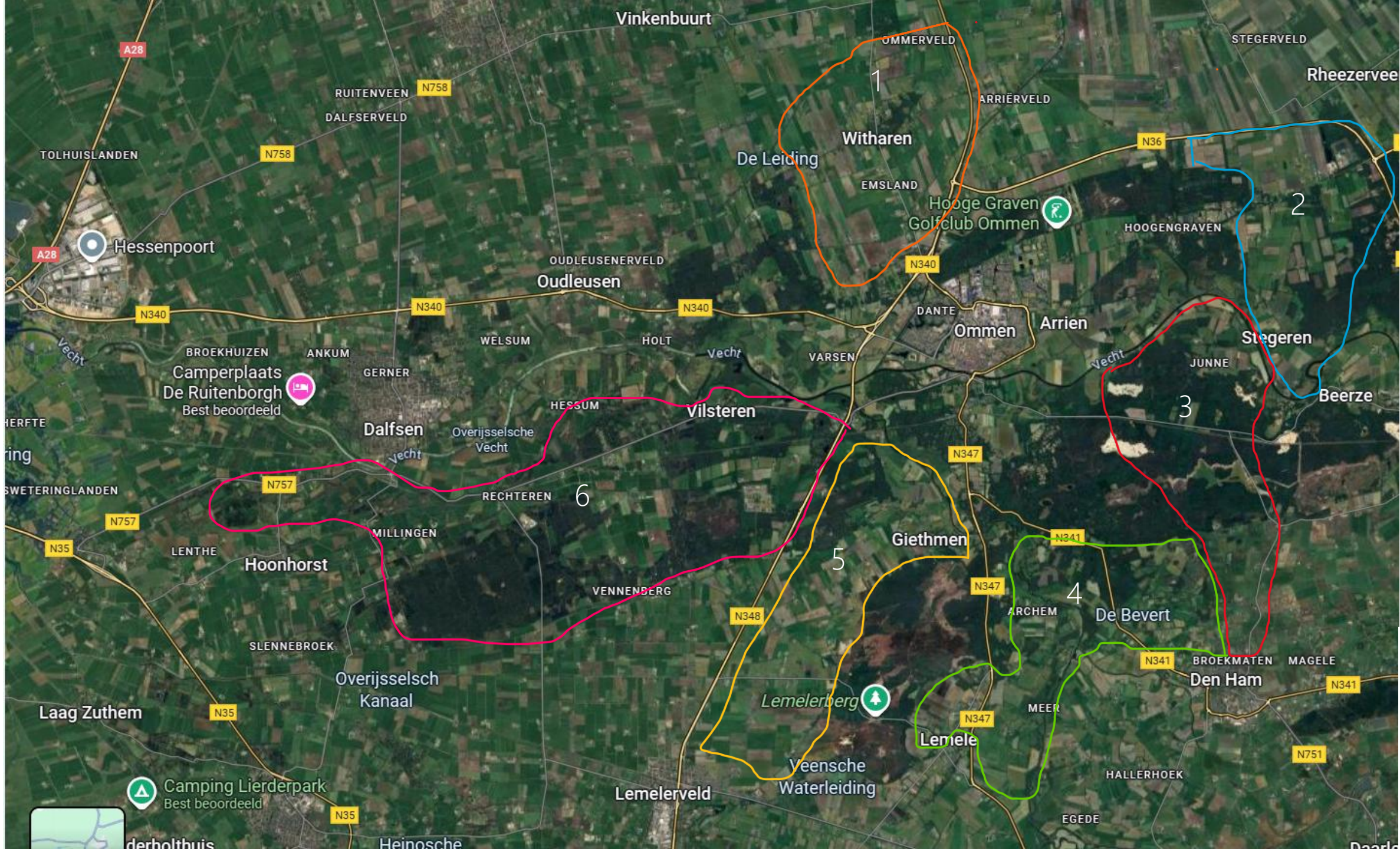
- Bespreek met elkaar **waarom** partijen in een gebiedsproces met elkaar zouden samenwerken?
- Bespreek **hoe** partijen zich met elkaar kunnen verbinden?
- Bespreek **wat** dit voor iedere partij kan opleveren.

Ontwikkelingen provincie Overijssel

30 september 2025

3x
Doelen
centraal

Natuur
versterken

1

Een sterk sociaal-
economisch platteland

2

Behoud (bij voorkeur
verbeteren) welzijn en
welvaart Overijsselse
plattelandsbewoners

Toekomstbestendige
agrarische sector

3

Duidelijke kaders en rand-
voorwaarden voor waardering
producten en diensten die de
boer levert

=

Overijsselse
Aanpak

3x
Randvoor-
waarden

Samenwerken in de gebieden

Het WAT van de natuur- en klimaatdoelen is bepaald, HOE en WAAR bespreken we samen evenals de sociaal-economische impact en het landbouwperspectief

Alles hangt samen

We pakken de natuur-, water- en klimaatopgaven in één keer op. Zo creëren we synergie en werken we elkaar niet tegen. Ook komen we met één verhaal naar de keukentafel.

Alle sectoren dragen bij aan de realisatie van de doelen

Evenredige balans tussen agrarische sector, industrie, mobiliteit en bouw als het gaat om stikstofreductie

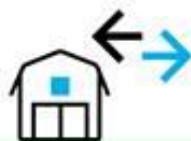
3x
Maat
werk

**Boeren die met hoog produc-
tieve landbouw doorgaan**

Op dezelfde of op een andere plek

**Boeren die hun bedrijfs-
voering aanpassen aan
de omgeving**

**Boeren die
stoppen**

Goede regeling

Financiering

3x3 aanpak - Maatregelpakketten

Steun voor **boeren**

Koploperprojecten

Afwaardering **grond**

Totaal: €234 mln

Boerenregelingen Overijsselbreed, o.a.:

- Bedrijfsplannen
- KPI's
- Nieuwe teelten
- Omschakelen naar biologisch
- Realisatie boerenlandgoed

Koploperprojecten:

- 36 gebiedsprocessen (verkenning)
- 6 proeftuinen (planontwikkeling)
- Sociaal-economische impuls
- Groenblauwe dooradering (uitvoering)

Afwaardering: vergoeding waardedaling grond door ingrepen (uitvoering)

Dilemma's

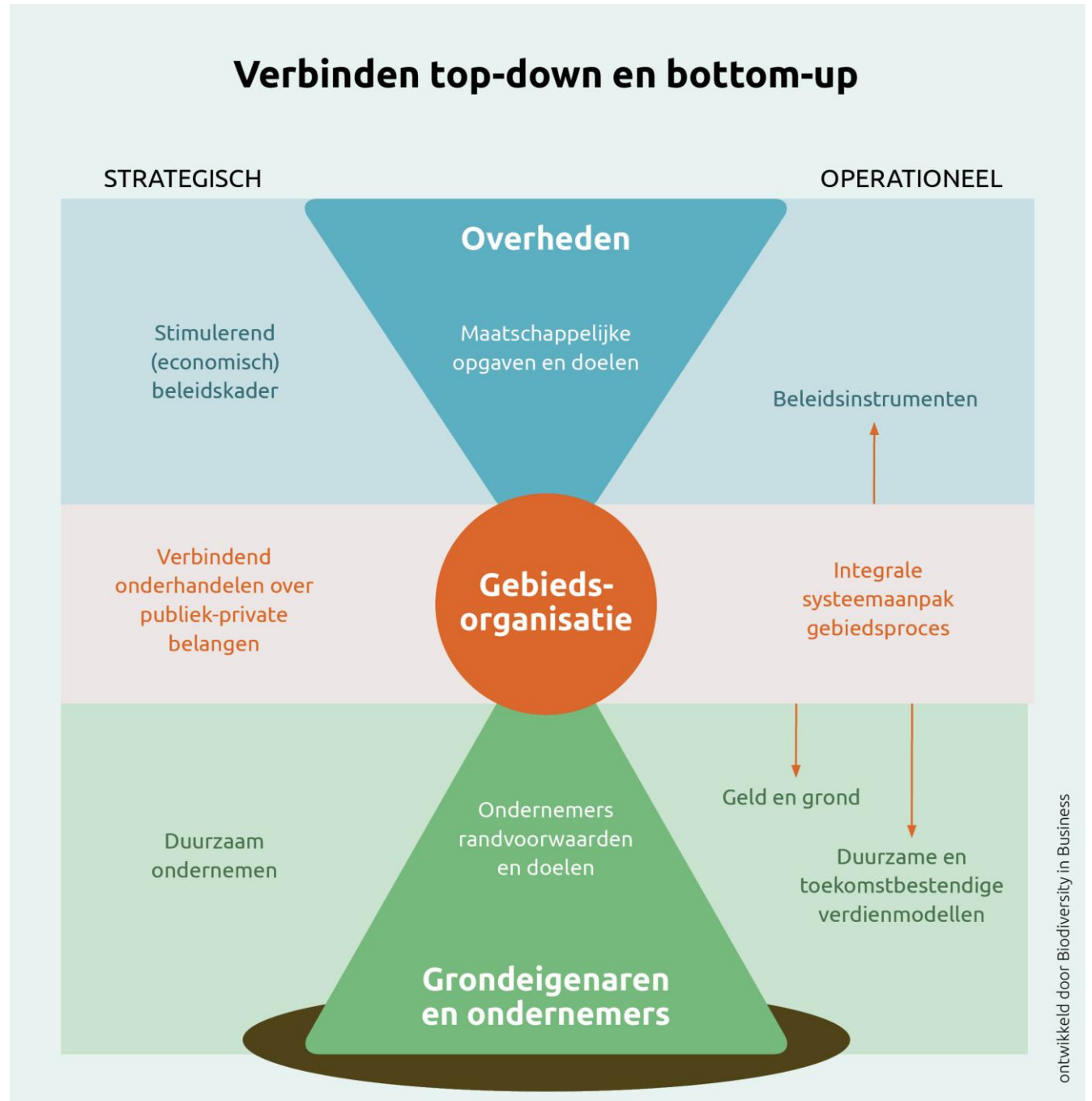
- 5 miljard gevraagd; 243 miljoen gekregen
- Generiek beleid wordt verwacht mbt stikstof
- Pasmelders => bemestingsverbod provinciale percelen
- Vergunningverlening
- Verkiezingen tweede kamer

=> Focus op 36 gebiedsprocessen en 6 proeftuinen waaronder gebiedsproces Landgoederenzone Vechtdal

Organisatieperspectief

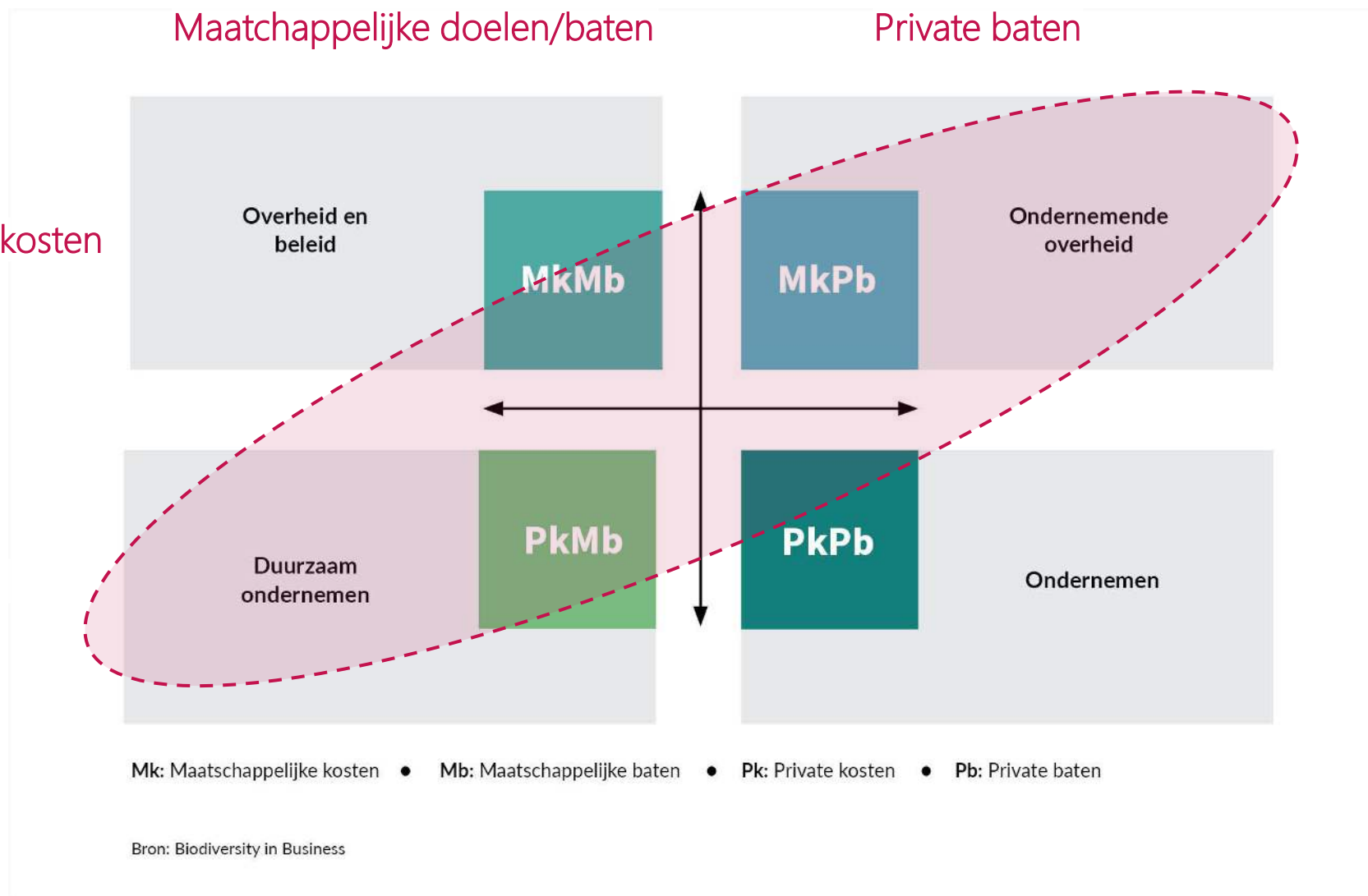
Hoe organiseer ik een effectieve gebiedssamenwerking?

Verbindend onderhandelen publiek – private belangen

Maatschappelijke kosten

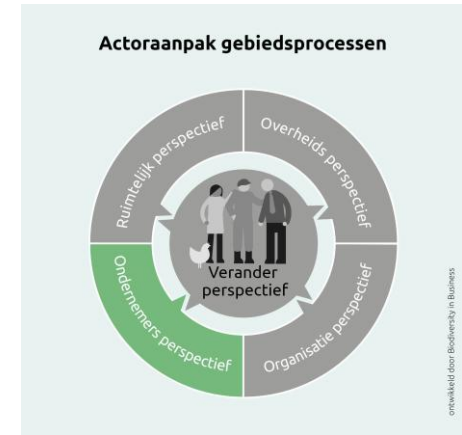
Private kosten

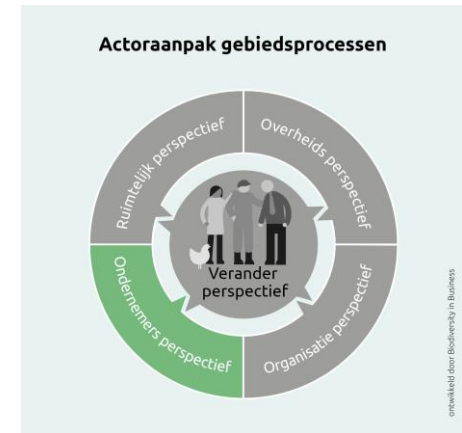

Verduurzaming van de landbouw

1. Bovenwettelijk en vrijwillig
2. Toekomstgericht
3. De ondernemer verkent zijn toekomstperspectief
4. Verschillende 'niveaus' van duurzaamheid
5. Verschillende invullingen van duurzaamheid: gangbaar +, natuurinclusief, regeneratief, biologisch, kringloop

Meervoudig waarde aanbod

Leidraad Verdienmodel
natuurinclusieve landbouw

Ondernemerscoaches vanuit
de provincie

Stimuleringsinstrumenten (overheid)

Stimulerend beleid, gericht op verduurzaming:

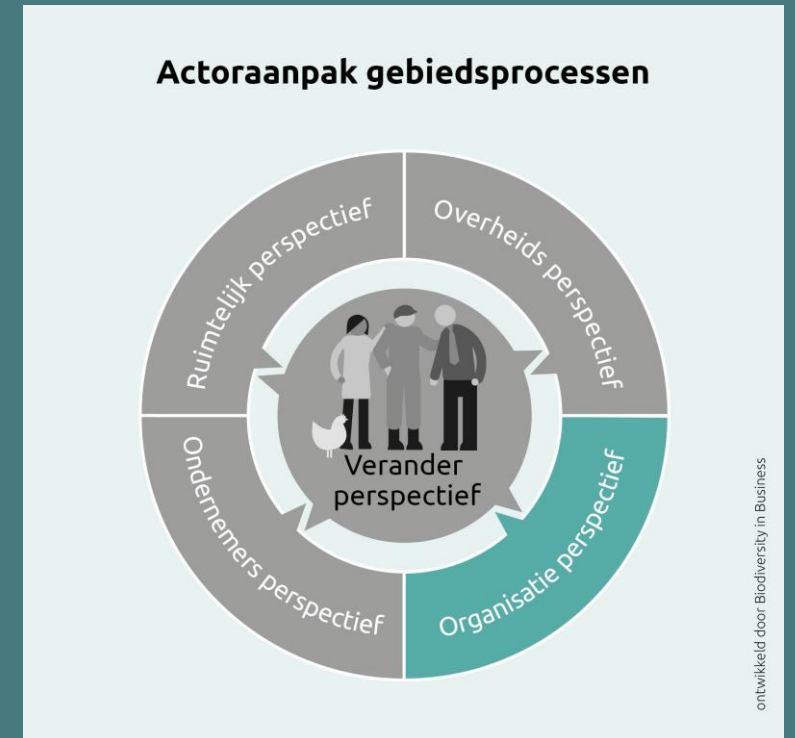
- Subsidies: directe betaling, verzekering, leningen, belonen
- Gebiedsfonds
- Grondfonds
- Fiscale kortingen
- Voorlichten en begeleiding (ondernemerscoaches)
- Vergunningen

Verplichtend kader:

- Normeren
- Beprijzen (heffingen, emissie-rechten)

Organisatieperspectief deel 2

Organiseren van de uitvoering

Organisatieperspectief

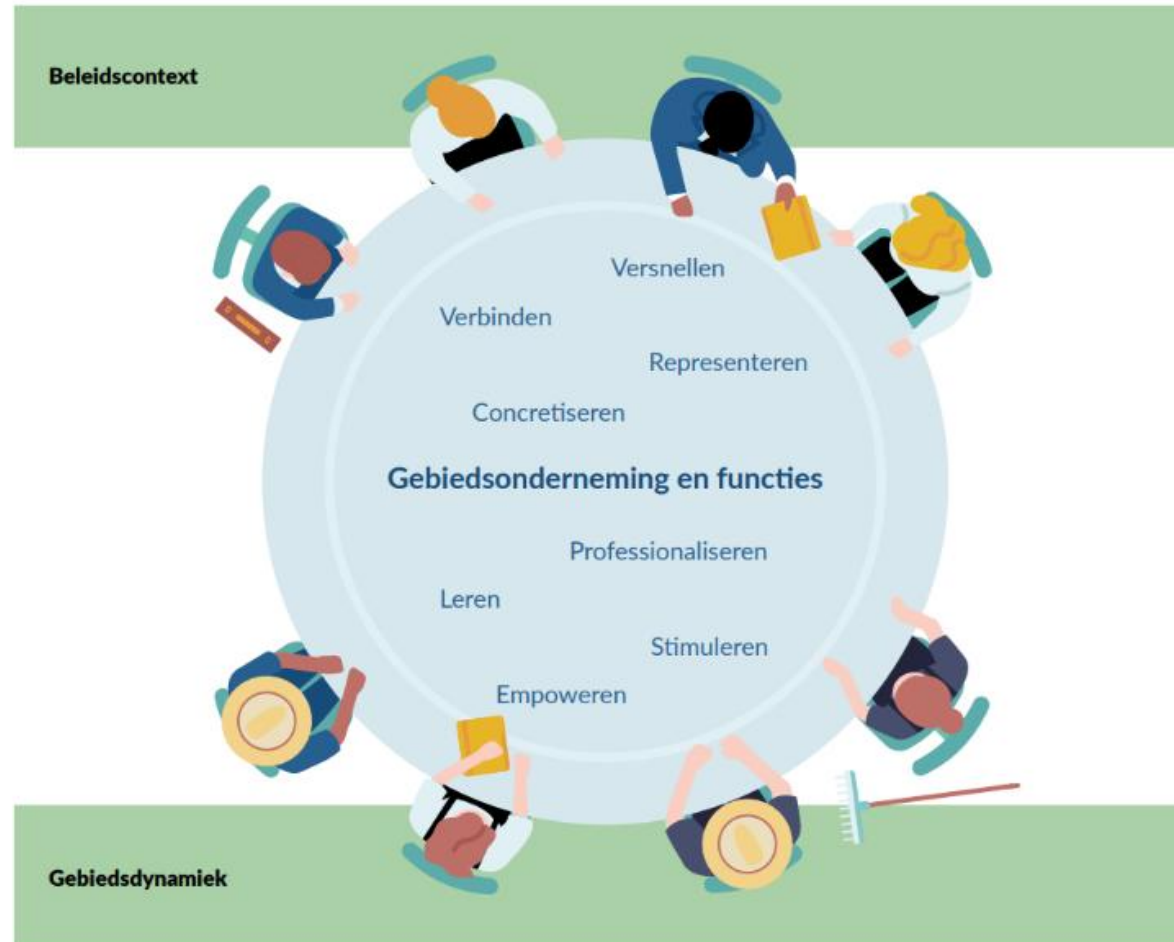
Waarom samenwerken?

- Schaalniveau
- Uitruil van benefits
- Meer onderlinge communicatie versterkt vertrouwen
- Kennisdeling
- Gezamenlijk behalen van maatschappelijke doelen
- Maatschappelijk bod richting gebiedspartijen
- Gebiedsbod kan leiden tot gebiedsdeal

Organisatie perspsectief

Gebiedsorganisatie en functies

Organisatie perspectief

Integrale gebiedsaanpak vertaald in uitvoeringsagenda

4-11-2025

Kritische succesfactoren

Gebiedsplan Duinboeren 2018

KRITISCHE SUCCESFACTOREN

De Kritische succesfactoren voor dit gebiedsplan zijn:

- Gebiedspartijen herkennen de integrale benadering van maatschappelijke opgaven door ondernemers;
- De actieve bijdrage van gebiedspartijen en (agrarische) ondernemers;
- Bereidheid bij gebiedspartijen tot innovatief inzetten van instrumentarium t.b.v. de gebiedsontwikkeling
- Goede afstemming met lopende planvormingsprocessen in het gebied: Landschapspark Pauwels, Van Gogh Nationaal Park House of Leisure, gebiedsopgave Loonse en Drunense Duinen Regio Hart van Brabant;
- Behoud onderscheidend vermogen: ondernemend, samenwerkend, uitvoeringsgericht en hoge ambitie op duurzaamheid.

Gebiedsproces Binnenveld 2022

Kritische succesfactoren:

Gebiedscoöperatie heeft een verbindende voorzitter nodig

Voldoende veranderingsbereidheid

Niet gebiedsdekkend willen werken maar met een willing coalition

Ken de geschiedenis van het gebied

Zorg voor een goede governancestructuur tussen overheden

Landgoederenzone Vechtdal 2024

Kritische succesfactoren:

Uitruil van functies en belangen is essentieel

Tijdig bestuurlijke betrokkenheid organiseren

Organiseren gezamenlijke grondstrategie

Gelijkwaardige samenwerking

Inzet van vrije financiële middelen

Organisatie perspectief

Organiseren uitvoering gebiedsproces in de praktijk

1. Organiseren van parallel sporen
2. Houdt de succesfactoren in de gaten
3. Bepaal de samenwerkingsvorm met de gebiedspartijen
4. Wettelijke kaders of bovenwettelijke stimulering
5. Governance structuur en bevoegd gezag
6. Ondersteunende instrumenten
7. Uitvoering en organisatie
8. Communicatie

Organisatieperspectief

Instrumenten om een gebiedsproces te organiseren

- Nationaal / provinciaal budgetten gebiedenaanpak
- Subsidies gekoppeld aan thema's
- Grondeigendom en pacht
- Vrijwillige kavelruil
- Vergunningen
- Fiscale instrumenten
- Kennisdeling
- Nieuwe verdienmodellen voor boeren

OEFENING Vergelijk de manieren van organiseren

- Bespreek in groepen van 4 wat de belangrijkste verschillen zijn tussen hoe de provincie Fryslan gebiedsontwikkelingen organiseert en wat je in deze twee dagen van de training hebt geleerd.
- Koppel dit terug naar de groep.

Afsluiting

Training gebiedsprocessen

Wing en Biodiversity in Business

DAG 1

Introductie
actoraanpak en
veranderperspectief

Praktijkopdracht

+

2 modules

DAG 3

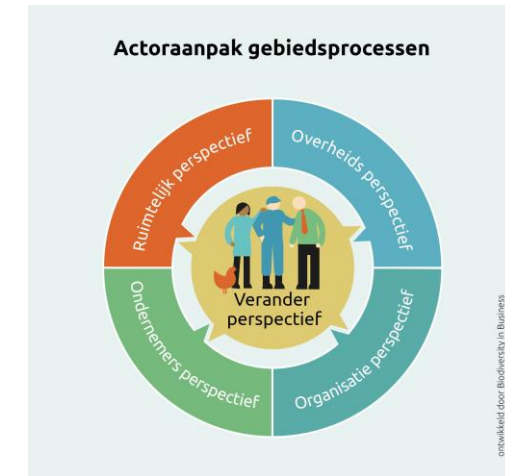
Verdieping ruimtelijk
perspectief met
ontwerpde aanpak

DAG 4

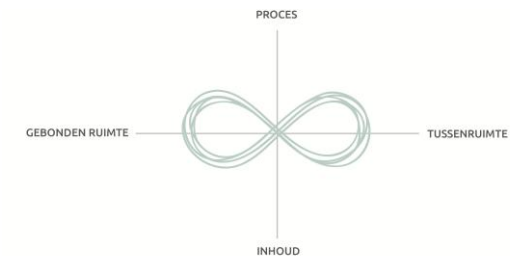
Pitches
Leerervaringen
Afsluiting

DAG 2

Verdieping
overheidsperspectief
en organisatieperspectief

Bewegen door de velden

Huiswerk dag 3

Topotijdreis van het
casusgebied

Afsluiting

